



Svarhefte



Innhold

Polhavet

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10

Middelhavet

1	2	3	4	5
11	12	13	14	15

Østersjøen

1	2	3	4	5
16	17	18	19	20

Svartehavet

1	2	3	4	5
21	22	23	24	25

Atlanterhavet Den engelske kanal / Nordsjøen

1	2	3	4	5
26	27	28	29	30

••• Innledning •••

I dette heftet finner du en ordliste og utfallene av beslutningene laget ditt tar i løpet av spillet.

Hver gang laget ditt velger et alternativ fra et Oppdragskort, kan du slå opp utfallet i dette heftet. Sjekk sidetallet på kortet og gå til riktig side. Finn så beslutningen dere tok, og se hvor mange poeng dere vant eller tapte på de fire søylene:



 Biologisk mangfold (fisk)	 Sosial rettferdighet (vekt)
 Økonomi (Pengesekk)	 Helse (hjerte)

På spillebrettet flytter dere brikkene opp eller ned på søylene ut fra poengene som vises.

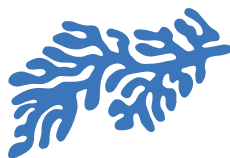
Hvert utfall har en kort forklaring – ta dere tid til å lese den sammen. Det hjelper dere å forstå virkningen av valget og planlegge de neste trekkene.

Sjekk utfallene først etter at dere har tatt beslutningen – ingen kiking! (Med mindre karakteren din har en spesialelvne som tillater det ...)

Ser du et ord i fet skrift på et kort, finner du definisjonen i ordlisten. Les den høyt så alle på laget lærer hva det betyr.



Definisjoner



Finn definisjonen på
ordene i fet skrift nedenfor:

Algeoppblomstring

(eller algeblomstring): En rask og kraftig vekst av alger som skjer når for mange næringsstoffer, som gjødsel, havner i vannet. Slike oppblomstringer kan gjøre vannet grønt, bruke opp oksygen og noen ganger frigi skadelige giftstoffer.

spre fremmede arter fra ett sted til et annet.

Bifangst:

Havdyr som fanges ved et uhell når fiskere prøver å fange noe annet. Det kan være delfiner, skilpadder, ungfisk eller andre uønskede arter. Å redusere bifangst bidrar til å beskytte livet i havet.

Akvakultur:

Også kalt fiskeoppdrett. Akvakultur er praksisen med å oppdrette fisk, skalldyr eller havplanter som tang i tanker eller innhegnede områder i havet. Det brukes til å produsere sjømat uten å bare være avhengig av villfisk.

Karbonat:

En naturlig kjemisk forbindelse som finnes i skjell, korall og stein. Mange havdyr bruker det til å bygge skjell og skelett. Det kommer av at karbondioksid (CO₂) blandes med vann i havet.

Ballastvann:

Ballast-vann er sjøvann som et skip pumper inn for å holde trygge driftsforhold under seilas. Dette bedrer stabiliteten og fremdriften til båten ved å veie opp for endringer i lastens vekt.

Folkeforskning: Dette er

når innbyggere samler inn eller studerer informasjon og handler i fellesskap. Det kan være å telle fugler, måle nedbør, plukke plast på strender eller registrere observasjoner av maneter.

Begroing:

Dette skjer når små planter, dyr eller mikroorganismer (som rur eller alger) fester seg til skip, bøyer eller andre undervannsflater. Det kan skade utstyr og bidra til å

CO₂:

En gass som finnes naturlig. Den er fargeløs og luktfri. Planter trenger den for å vokse, men for mye CO₂ i luften fanger varme og forårsaker klimaendringer. Noe av den

tas også opp av havet, noe som kan endre vannkjemien.

Økosystemtjenester:

Godene naturen gir oss gratis, som ren luft og rent vann, sunn jord, fisk å spise og beskyttelse mot flom. Våtmarker, skoger og hav gir alle verdifulle tjenester som hjelper både mennesker og planeten.

Eutrofiering: Dette er hva

som skjer når for mange næringsstoffer (mest fra avrenning fra jordbruk eller kloakk) havner i innsjøer eller hav. Det gir algeoppblomstring, fjerner oksygen fra vannet og kan drepe fisk og annet liv i havet.

Gjødselavrenning:

Når ekstra gjødsel brukt på gårder skylles bort av regn, og renner ut i elver, innsjøer eller havet. Det kan gi for mange næringsstoffer i vannet, som får alger til å vokse for raskt. Algene kan blokkere sollys og bruke opp oksygen, og skade fisk og andre dyr.

Klekkeri: Et sted der

fisk eller skalldyr avles og oppdrettes til de er sterke nok til å overleve i naturen eller i oppdrettsanlegg. Klekkerier bidrar til å støtte fiskebestander og akvakulturvirksomheter.

Jod: Et mineral som menneskekroppen trenger i små

mengder for å holde seg frisk. Det hjelper kroppen å lage viktige hormoner og finnes ofte i sjømat, meieriprodukter og jodisert salt.

Moratorium: Midlertidig stans i en aktivitet, ofte for å beskytte naturen eller gi tid til å studere et problem. Et fiskemoratorium betyr for eksempel at ingen får fiske en bestemt art en periode, slik at bestanden kan ta seg opp igjen.

Selektivt fiskeredskap:

Fiskeredskaper eller garn laget for bare å fange bestemte arter eller størrelser av fisk. Det bidrar til å beskytte ungfisk og andre havdyr som ikke skal fanges, og gjør fisket mer bærekraftig.

Skjoldbruskkjertel: En liten kjertel

i halsen som lager hormoner for å styre kroppens energi, vekst og stoffskifte (hvordan kroppen bruker mat til energi). Den trenger jod for å fungere som den skal.

Zoonose (eller zoonotisk sykdom): Sykdommer som kan smitte mellom dyr og mennesker. Noen av disse sykdommene kan komme av å spise utrygg sjømat eller av kontakt med syke dyr. Å overvåke dem bidrar til å beskytte både mennesker og dyreliv.

Polhavet

1

1 Dere investerer i miljømerker for å selge til klimabevisste kunder.



+1

Miljømerker fremmer bærekraftig fiske som beskytter livet i havet.



+1

Dere kan tjene mer på å selge til miljøbevisste forbrukere, men å bli sertifisert koster mye.



-1

Større selskaper kan tjene mest, siden de har råd til ekstrakostnadene ved sertifisering.



-

Ingen stor effekt på helsen.

2 Dere beholder drivstoffsubsidiene så fisket i Polhavet forblir konkurransedyktig.



-1

Høyere CO2-utslipp og overfiske kan skade havdyr og leveområdene deres.



+1

Hjelper lokale fiskere umiddelbart og beskytter arbeidsplasser



+1

Støtter samfunn som er avhengige av fiske i Arktis.



-1

Høyere CO2-utslipp kan skade miljøet og folks helse over tid.

3 Dere avvikler drivstoffsubsidiene gradvis og hjelper til med å gå over til renere fisketeknologi.



+2

Å kutte utslipp og fiskepress bidrar til å beskytte havet.



-1

Det er dyrt å bytte til renere teknologi, så fortjenesten kan falle i starten.



-1

Små selskaper og fiskere kan slite hvis de ikke får hjelp til å ha råd til nytt utstyr.



+1

Renere fiske betyr renere luft og færre miljørisikoer.

1 Dere beskytter villaksens leveområder og gjør fiskereglene strengere.



+2

Å beskytte leveområdene hjelper villaksbestanden å vokse og avlaster elveøkosystemene.



-1

Strengere regler betyr færre muligheter til å fiske denne verdifulle arten, som er en bærebjelke i økonomien i Arktis.



-1

Mindre eller tradisjonelle fiskere kan tape mer enn større selskaper.



+1

Dette bevarer tilgangen til en populær og sunn kilde til vill sjømat over tid.

2 Dere øker fiskekvotene mens det fortsatt er nok villaks.



+2

Mer fiske framskynder tapet av villaks og legger mer press på økosystemene.



+1

Bra for fiskerinæringen – foreløpig.



-2

Kortsiktige gevinster kan skade framtiden til samfunn som er avhengige av laks.



-1

Villaks kan bli vanskeligere å finne i framtiden, selv om den er en sunn matkilde.

3 Dere investerer i lakseklekkerier og i å restaurere elver for å hjelpe laksebestandene å vokse.



+1

Klekkerier og elverestaurering hjelper villaksen, men kan påvirke det genetiske mangfoldet hvis det ikke forvaltes godt.



+1

Dette skaper lokale arbeidsplasser og støtter fisket på sikt.



+1

Dette hjelper samfunn som er avhengige av laks å beholde tilgangen til den over tid.



+1

Sunne elver bedrer vannkvaliteten og reduserer parasittpresset.

1 Dere tilpasser fiskeregler og kvoter for å fange nye fiskearter.



+1

Å fange nye arter på en ansvarlig måte beskytter stedeagne arter og holder balansen i økosystemet.



+2

Nye typer fisk gir ny næring og støtter arbeidsplasser i fisket.



+1

Hjelper samfunn som er avhengige av fiske å finne nye inntekter når fiskebestandene forskyver seg.



+1

Flere sjømatvalg kan bedre ernæringen.

2 Dere fokuserer på å beskytte stedeagne arktiske arter.



+1

Å beskytte stedeagne arter holder det arktiske økosystemet sterkt.



-1

Å begrense hva som kan fanges kan skade økonomien foreløpig.



-1

Det kan ramme tradisjonelle fiskersamfunn hardest hvis det ikke finnes ekstra støtte.



+1

Holder lokale, sunne matkilder tilgjengelige.

2 Dere prøver å samarbeide med andre land for å hindre overfiske og konflikter.



+1

Land som samarbeider kan fremme ansvarlig forvaltning av fiskebestander, men det kan ta tid.



-

Trege forhandlinger og uenigheter kan forsinke gevinstene.



+1

Dette hindrer større nasjoner eller flåter i å dominere og sikrer rettferdighet.



+1

Godt samarbeid kan holde tilgangen til sjømat trygg og stabil for alle.



1 Dere innfører strenge regler for **begroing** og ballastvann i arktiske farvann.



+2

Sterke regler stopper skadelige arter fra å spre seg og beskytter stedeget dyreliv.



-1

Nye regler koster mer tid, bemanning og utstyr, og bremser noe av den økonomiske veksten.



+1

Beskytter levemåten til samfunn som er avhengige av stedegete arter for mat og kultur.



+1

Dette senker risikoen for matforurensning og sykdommer som kan smitte fra dyr til mennesker (**zoonose**).

2 Dere lar skip fortsette uten ekstra regler mot fremmede arter.



-2

Flere fremmede arter kan skade arktisk dyreliv og økosystemer.



+1

Skipsfarten vokser raskt og gir penger, men langsiktig skade på fiskerinæringen og økosystemet kan koste mer senere.



-1

Dette skader samfunn som er avhengige av stedegete arter for å overleve og for tradisjonene sine.



-2

Sykdom og forurensning fra fremmede arter kan utgjøre alvorlig helseisiko, blant annet **zoonose**.

3 Dere pålegger skip å rense skrogene før de går inn i arktiske farvann.



+1

Å rense skipsskrog bidrar til å hindre at fremmede arter sprer seg.



+1

Dette alternativet er billigere enn fulle reguleringer og lar bedrifter fortsette med færre forsinkelser.



+1

Dette balanserer behovene til lokalsamfunn og skipsfartsnæringen.



+1

Dette reduserer risikoen for smitte fra dyr til menneske (**zoonose**) og opprettholder tilgangen til sunne sjømatkilder.

1 Dere investerer i **akvakultursystemer** som takler varmere vann.



+1

Mer robuste oppdrettssystemer bidrar til å beskytte villfisk og reduserer virkningen rømming fra anlegget har på dyrelivet.



+2

Tidlig investering holder fiskeoppdrettet lønnsomt og konkurransedyktig.



+1

Dette støtter arbeidsplasser og samfunn som er avhengige av fiskeoppdrett.



+1

Sunnere anlegg betyr færre parasitter og tryggere fisk å spise.

2 Dere bremser utvidelsen av **akvakultur** for å beskytte miljøet.



+2

Å bremse veksten gir økosystemene en pause og bidrar til å beskytte ville arter.



-1

Mindre oppdrett betyr mindre fortjeneste og næringsvekst foreløpig.



-1

Dette kan føre til tap av arbeidsplasser i områder som er avhengige av fiskeoppdrett.



+1

Færre fisk i anleggene betyr færre sykdommer og mindre behov for antibiotika.

3 Dere finansierer forskning for å overvåke klimaeffekter og justere **akvakulturpraksisen**.



+1

Forskning hjelper til med å drive anleggene bedre i fremtiden.



+1

Dette hjelper næringen å holde seg sterk på lang sikt, selv om det koster mer nå.



+1

Dette gir oppdretterne verktøyene til å fortsette å jobbe mens klimaet endrer seg.



+1

Bedre informasjon betyr tryggere fisk og færre helserisikoer.



Middelhavet

1

1 Dere starter en kampanje for å oppfordre folk til å spise drakefisk.



+1

Å spise drakefisk bidrar til å redusere antallet og beskytter stedegen fisk.



+1

Dette åpner nye markeder for fiskere og restauranter, selv om det kreves ferdigheter å tilberede drakefisk trygt.



+1

Dette gir inntekt til småskalafiskere og kystsamfunn.



+1

Drakefisk er fettfattig og kan være en sunn og rimelig matvare.

2 Dere oppretter **folkeforsknings-** og dykkerprogrammer for å kartlegge og fjerne drakefisk i viktige områder.



+2

Måltrettet fjerning i sårbare områder beskytter viktige stedegne arter.



-1

Å lære opp og organisere frivillige koster penger uten direkte fortjeneste.



+1

Det engasjerer lokalbefolkningen og øker bevisstheten.



-1

Det er risiko for å bli stukket hvis folk ikke er godt nok opplært.

3 Dere finansierer forskning for å se om nye rovdyr kan bidra til å holde dem i sjakk.



-1

Å innføre nye arter kan skade stedegne arter.



-1

Forskning tar tid og gir ikke uttelling med en gang.



-

Ingen tydelig effekt foreløpig – eventuelle gevinster kommer senere.



-

Ingen stor innvirkning på helsen på dette stadiet.

1 Dere fremmer fiske etter blåkrabbe og markedsfører den som en lokal sjømatdelikatesse.



+1

Å fange blåkrabbe bidrar til å beskytte stedege arter og økosystemer.



+2

Etterspørselen etter blåkrabbe øker og skaper ny næring for fiskere og restauranter.



+1

Dette gir arbeidsplasser og reduserer skade på redskap, selv om ikke alle tjener like mye på det.



+1

Dette gir et rimelig og sunt sjømatalternativ med mye protein og sunt fett.

2 Dere investerer i storskala fjerning og overvåkingsprogrammer.



+2

Dette er det beste alternativet for å beskytte stedege arter og gjenopprette balansen.



-1

De gjenværende manetene fortsetter å stikke badende.



+2

Dette hjelper fiskere å fortsette å fiske de stedege artene de er avhengige av, og reduserer tap av redskap.



-

Ingen umiddelbare helseeffekter.

3 Dere gjør ingenting og håper naturen finner sin egen balanse.



-2

Å la krabbene spre seg gjør det verre for stedege arter.



-1

Fiskeredskap blir skadet, og tradisjonelle fangster blir vanskeligere å finne.



-1

Småskalafiskere rammes hardest av tapt inntekt.



-1

Forstyrrede forsyningskjeder senker sjømatkvaliteten og matsikkerheten.



1 Dere krever DNA-testing og digital sporing for alle sjømatprodukter.



+2

DNA-testing sikrer at sjømat identifiseres korrekt og bidrar til å hindre at ulovlig eller truet fisk selges.



-1

Ny teknologi og testing gjør det dyrere for selgerne.



+2

Dette beskytter ærlige produsenter og fiskere og hjelper sårbare kjøpere å holde seg trygge.



+1

Dette reduserer allergirisiko og sørger for at folk vet hva de spiser.

2 Dere starter en nasjonal kampanje for å hjelpe folk å kjenne igjen lokal fisk i sesong.



+1

Å fremme lokal fisk i sesong støtter ansvarlig fiske og forhindrer overfiske.



-1

Store kampanjer koster penger og gir ikke fortjeneste med en gang.



+1

Dette hjelper småfiskere å selge fangsten sin og konkurrere med større selgere.



+1

Dette oppmuntrer folk til å ta tryggere og sunnere sjømatvalg.

3 Dere oppretter et pålitelig «Mediterranean Verified»-merke for sporbar sjømat.



+1

Merket oppmuntrer til ansvarlig innkjøp og tydelig merking, og reduserer ulovlig og ikke-bærekraftig praksis.



+1

Dette koster litt å drive, men øker verdien av sertifisert sjømat.



+1

Merket bygger tillit og belønner fiskere som følger reglene.



+1

Dette gjør sjømat tryggere å spise ved å bedre sporbarhet og åpenhet.

1 Dere håndhever strenge fiskekvoter og sesongforbud.



+2

Sjømatbestandene tar seg opp igjen og bidrar til å balansere havets økosystemer.



-1

Fiskere tjener mindre på kort sikt, men kan tjene på det senere hvis bestandene blir normale igjen.



-2

Uten hjelp taper småskalafiskere mest.



-

Ingen umiddelbar helseeffekt.

2 Dere fremmer bærekraftig **akvakultur** av stedeagne arter.



+1

Gjort bærekraftig avlaster dette presset på villfisk, særlig når bare stedeagne arter oppdrettes.



+2

Dette styrker lokale arbeidsplasser og matproduksjon og reduserer avhengigheten av import.



-

Nye arbeidsplasser hjelper noen, men andre, som småfiskere, kan slite.



+1

Selv om næringsverdien skiller seg fra villfisk, gir denne løsningen matsikkerhet.

3 Dere starter et sjømatarv-program for å støtte kreativitet og bærekraft i matlagingsbransjen.



+1

Mindre etterspørsel etter overfiskede arter bidrar til å beskytte havet.



+2

Dette støtter lokale restauranter og turisme gjennom en frisk kulinarisk identitet, og tiltrekker internasjonal oppmerksomhet.



+1

Dette hyller kulturelle tradisjoner og små serverings- og turismebedrifter, men støtter ikke lokale fiskere.



+1

Dette oppmuntrer til variert, bærekraftig kosthold og øker levealderen.



1 Dere oppretter marine klimatilfluktssoner og fiskeforbudssoner.



+2

Dette beskytter sårbare arter og gir livet i havet en sjanse til å tilpasse seg varmere forhold.



-1

Fiskere kan miste tilgang til enkelte områder i starten, men bestandene kan ta seg opp igjen over tid.



-2

Mindre fiskere lider mest hvis de ikke får støtte.



+1

Å beskytte korall, plankton og blåskjell bidrar til å holde sjømatforsyningen stabil og næringsrik.

2 Dere støtter forskning og tilpasning for berørt fiskeri og **akvakultur**.



+1

Resultatene av forskningen reduserer presset på dyrelivet.



-1

Forskning krever penger, men gevinstene kommer ikke umiddelbart.



+1

Dette gir små bedrifter en sjanse til å tilpasse seg klimaendringene.



-

Ingen umiddelbare effekter på helsen.

3 Dere lanserer en Middelhavs-klimapakt for havet.



+2

Internasjonalt samarbeid kan bidra til å beskytte arter og leveområder over hele Middelhavet.



+1

Felles regler og handlingsplaner kan støtte langsiktig fiskeri og turisme.



+1

Dette oppmuntrer til samarbeid mellom land og gir mindre samfunn mulighet til å handle.



+1

Bedre regional planlegging kan sikre ren og sunn sjømat for alle.

1

1 Dere håndhever strenge regler for å begrense avrenning fra jordbruk og byer.



+1

Dette bedrer vannkvaliteten og bidrar til å beskytte havets økosystemer.



-1

Dette gir høyere kostnader for bønder og byer for å forbedre systemene sine.



-1

Mindre gårder og lokale myndigheter kan ha det vanskeligere med å oppfylle de nye reglene.



+1

Mindre giftig forurensning i kystområder senker risikoen for alvorlige helseproblemer, særlig neurologiske tilstander.

2 Dere oppgraderer renseanlegg for avløpsvann for å redusere utslipp.



+1

Dette reduserer en av hovedkildene til forurensning og hjelper økosystemene å ta seg opp igjen.



-

Dette er dyrt å starte, men sparer penger på lang sikt ved å forebygge helseproblemer og miljøskader.



+1

Dette gir alle tilgang til rent vann og bidrar til å beskytte samfunn.



+1

Bedre vannkvalitet bedrer folkehelsen, inkludert den mentale helsen.

3 Dere starter en holdningskampanje med belønninger for å få alle til å redusere forurensning frivillig.



-1

Livet i havet fortsetter å lide hvis framgangen er for treg eller ujevn



-

Ingen direkte virkning



+1

Dette oppmuntrer til felles innsats uten å straffe noen.



-1

Hvis tiltakene er for trege, blir giftige stoffer værende i vannet og holder folk utsatt for risiko.

1 Dere innfører sesong- eller områdebaserte fiskebegrensninger i støyende soner.



+1

Sild kan hvile og formere seg bedre i roligere områder, noe som hjelper bestanden å vokse igjen.



-

Å fiske mindre enkelte steder senker inntektene på kort sikt, men bidrar til å holde sild tilgjengelig i framtiden.



+1

Dette bidrar til å beskytte kulturelle tradisjoner og sikrer langsiktig tilgang til sild for lokale fiskere og samfunn.



+1

Mindre stresset fisk er mer næringsrik. Dette beskytter også denne sunne lokale matkilden for framtidige generasjoner.

2 Dere oppmuntrer til stillere motorer og utstyr for fiske og skipsfart.



+2

Med mindre støy lever sild i et tryggere og roligere miljø og kan trives.



+1

Ny stillestående teknologi bidrar til å modernisere fiskeri- og skipsfartsnæringen og holde dem konkurransedyktige.



-1

Enkelte småskalafiskere kan slite med å ha råd til nye, stillestående båter eller utstyr.



+1

Sunnere sild betyr bedre næringsverdi for dem som spiser den.

3 Dere oppmuntrer folk til å spise mer variert sjømat, så de blir mindre avhengige av sild.



+1

Å lette presset på sild bidrar til å beskytte balansen i livet i havet, selv om støy fortsatt er et problem.



+2

Flere typer sjømat betyr flere forretningsmuligheter for fiskere, restauranter og matmarkeder.



+1

Småskalafiskere kan spre inntektene sine på andre arter.



+1

Et bredere utvalg av sjømat kan bety bedre ernæring.

1 Dere investerer i å fjerne alger og øke oksygenet for å hindre døde soner.



+1

Mer oksygen i vannet hjelper fisk og havdyr å leve og vokse.



-1

Disse prosjektene koster mye og løser ikke problemet ved kilden.



+1

Dette hjelper fiskere og kystsamfunn ved å bringe fisken tilbake og begrense algeskadene på båter og utstyr.



+1

Renere vann betyr færre giftstoffer og bedre sjømat- og badeforhold.

2 Dere fremmer bærekraftig jordbruk på land for å begrense gjødselavrenning.



+2

Å stoppe forurensningen ved kilden holder havet sunnere og beskytter kyst- og havøkosystemer.



-1

Bønder trenger økonomisk støtte og tid til å endre måten de jobber på.



-1

Småskalabønder har det vanskeligere med å tilpasse seg.



+1

Sunnere vann, mat og miljø hjelper folk å føle seg bedre og tryggere.

3 Dere støtter restaurering av kystvåtmarker som filtre mellom land og hav.



+2

Våtmarker virker som naturlige filtre som tar opp overflødige næringsstoffer, og er også rike leveområder for fisk, fugler og virvelløse dyr.



-

Å restaurere våtmarker koster mye, men kan også gi nye inntekter gjennom for eksempel naturturisme.



+1

Hjelper både kyst- og innlandssamfunn gjennom våtmarkenes **økosystemtjenester**.



+1

Mindre alger betyr renere vann og færre risikoer for folks helse.



1 Dere innfører strengere fiskeregler så fiskebestandene kan vokse tilbake.



+2

Dette gir fiskebestandene og leveområdene tid til å ta seg opp og bli sterkere.



+1

Fiskere kan tjene mindre en stund, men det bidrar til å sikre arbeidsplasser i fisket i framtiden.



+1

Dette støtter en bedre framtid for fiskere ved å oppmuntre dem til å fiske mer varierte arter og ved å hjelpe mindre fiskebedrifter.



-

Ingen direkte virkning.

2 Dere starter storskala restaureringsprosjekter for leveområder i viktige områder.



+2

Hjelper områder der fisk trenger å gyte og vokse, og bidrar til at livet i havet vender tilbake.



-1

Det er dyrt å starte og vedlikeholde, og det tar tid før resultatene viser seg.



-

Stort sett nøytralt med mindre lokalsamfunn involveres eller får arbeid av det.



+1

Et sunnere hav betyr bedre sjømatkvalitet over tid.

2 Dere fremmer **selektivt fiskeredskap** som er tryggere for naturen, men fortsatt tillater fiske.



+1

Nytt redskap beskytter havbunnen og unngår å fange arter utilsiktet.



+1

Fiskere kan fortsette å jobbe og kan fange produkter av høyere kvalitet, men nytt redskap koster penger.



-1

Småfiskere har kanskje ikke råd til redskapet eller trenger opplæring for å bruke det.



-

Ingen direkte helsevirkning.

1 Dere øker håndhevingen og straffene for urapportert fiske.



+1

Dette beskytter fisken ved å sørge for at færre fanges uten å bli rapportert.



-1

Strenge regler kan gjøre fisket vanskeligere i starten og koste mye å håndheve.



+1

Rettferdig for fiskere som allerede følger reglene.



+1

Bedre sporbarhet betyr tryggere sjømat og mindre sjanse for å spise feilmerket fisk (som kan være farlig ved allergi).

2 Dere samarbeider med fiskere om å samle inn bedre data og tilbyr belønning for å rapportere fangster.



-1

Hvis ikke alle fiskere følger planen frivillig, fungerer den kanskje ikke godt nok.



+1

Fiskere kan fortsette å jobbe og begynne å bygge bedre rapporteringsvaner.



+1

Dette bygger tillit, delt ansvar og eierskapsfølelse blant kystsamfunn.



-

Ingen direkte virkning.

3 Dere bruker teknologi som kameraer og digitale loggbøker for å registrere hva som fanges på båtene.



+2

Gir tydelige sanntidsdata for å beskytte fiskebestandene og redusere ulovlig eller skadelig fiske.



-1

Dyrt å installere og drive systemene.



-2

Dette reiser personvernbeymringer, og enkelte fiskere føler seg overvåket hele tiden.



-

Ingen direkte virkning.

Svartehavet

1

1 Dere oppfordrer fiskeriene til å bruke kroker i stedet for garn i berørte regioner.



-2

Maneter fortsetter å blomstre opp og påvirker formeringen til stedegne arter.



+1

Fisket stopper ikke, og fiskere beholder en inntekt, men det er færre arter å fange, så sjømatprisene stiger.



-2

Mindre fiskere har ikke råd til nytt redskap og stilles dårligere. Dyrere sjømat gjør det vanskeligere for lavinntektsfamilier å kjøpe fisk.



-1

Antallet badende som blir stukket av maneter fortsetter å stige.

2 Dere utvikler økonomiske bruksområder for maneter, som matprodukter, legemidler eller gjødsel.



+2

Manetbestanden minker, og stedegne arter kan trives igjen.



+2

Nye arbeidsplasser og bedrifter vokser fram fra manetprodukter.



+2

Lokale arbeidsplasser skapes, og fiskere kan gå tilbake til vanlig drift.



+1

Færre badende blir stukket. Nye manetbaserte legemidler kommer på markedet.

3 Dere innfører strengere kontroll av **ballastvann** fra skip for å hindre ytterligere innføring av fremmede maneter.



-1

Dette bremser problemet, men fjerner ikke manetene som allerede er der.



-2

Skip og fiskere får forsinkelser og flere regler, mens maneter fortsatt skaper problemer. Sjømatprisene stiger.



-2

Småskalafiskere sliter mest. Høyere sjømatpriser er tøft for lavinntektsfamilier.



-

Ingen stor direkte effekt.

2

1 Dere øker håndhevingen og straffene for ulovlig fiske.



+2

Strengere kontroller betyr at færre fisk tas urettmessig, så arter kan ta seg opp igjen.



-2

Overvåking og patruljer er dyrt, selv om det bidrar til å beskytte fiskebestandene på lang sikt.



+1

Ærlige fiskere beskyttes mot urettferdig konkurranse.



+1

Bedre sporbarhet betyr tryggere sjømat for alle.

2 Dere støtter lovlig fiskevirksomhet med insentiver.



+1

Å oppmuntre til bærekraftig praksis hjelper fiskebestandene å vokse over tid.



-1

Å gi subsidier koster penger på kort sikt.



+2

Fiskere som følger reglene, særlig småskalafiskere, blir belønnet og støttet.



+1

Tryggere fiskepraksis bidrar til å holde sjømaten ren og sporbar.

3 Dere samarbeider med nabolandene for å bedre kontrollen.



+1

Ettersom arter vandrer innenfor Svartehavet, bidrar grenseoverskridende samarbeid til å beskytte havdyr.



+1

Å dele patruljer og informasjon sparer penger og gjør fiskeriøkonomien mer stabil.



+1

Alle følger de samme reglene, noe som føles rettferdig og bygger tillit.



+1

Bedre overvåking betyr tryggere sjømat i hele regionen.



1 Dere innfører strengere fiskekvoter for å beskytte ansjosbestandene.



+1

Ansjosbestandene får en sjanse til å ta seg opp igjen, noe som også hjelper hele økosystemet.



-1

Med færre ansjos å fange mister fiskere en viktig inntektskilde på kort sikt.



+1

Dette beskytter den langsiktige tilgangen til ansjos, særlig for småfiskere.



+1

Lavere risiko for overfiske og uregulerte fangster sikrer sjømatkvalitet og langsiktig tilgang til ansjos for forbrukerne.

2 Dere fremmer alternative arter for å redusere avhengigheten av ansjos.



+1

Å lette presset på ansjos bidrar til å balansere havets matsystem.



+1

Nye markeder for andre arter åpner seg og gir nye forretningsmuligheter.



-1

Enkelte tradisjonelle ansjosfiskere kan synes det er vanskelig å endre vaner eller utstyr.



+1

Å spise et bredere utvalg av sjømat kan gi bedre ernæring.

3 Dere investerer i **akvakultur** som et supplement til fisket.



+1

Fiskeoppdrett bidrar til å redusere presset på ville ansjosbestander.



+1

Dette skaper nye arbeidsplasser og sikrer en stabil ansjosforsyning.



-1

Overgangen til akvakultur risikerer å la småskalafiskere bli hengende etter.



-

Ingen umiddelbar virkning.

1 Dere oppfordrer fiskere til å fange denne snegla med selektivt redskap som ikke skader andre dyr eller havbunnen.



+1

Andre havdyr og havbunnen holdes trygge, mens bestanden av Rapana venosa synker.



+2

Fiskere tjener penger på å selge Rapana som et nytt sjømatprodukt.



-1

Mindre fiskere har kanskje ikke råd til det spesielle redskapet som trengs for å delta.



-

Ingen stor innvirkning på helsen.

2 Dere velger å ikke gripe inn, i tillit til at naturen alltid finner sin vei.



-2

Situasjonen forverres og bringer stedeigne arter som østers og blåskjell til randen av utryddelse.



-2

Fiskere mister inntekt når blåskjell, østers og andre berørte arter forsvinner.



-1

Kystsamfunn og småskalafiskere rammes hardest.



-1

Med færre lokale sjømatalternativer tilgjengelig spiser folk mindre sunn sjømat.

3 Dere oppmuntrer til å skape nye produkter av havsnegla.



+1

Dette bidrar til å kontrollere spredningen av denne havsnegla og gir stedeigne arter en sjanse til å ta seg opp igjen.



+2

En ny næring vokser fram, og Rapana-produkter kan til og med eksporteres.



+1

De nye bedriftene skaper lokale arbeidsplasser.



+1

Sneglene brukes til å lage nye legemidler.

1 Dere håndhever strengere fiskekvoter og overvåking.



+2

Dette reduserer fiskepresset, gir piggvar tid til å ta seg opp igjen og hjelper økosystemet å holde balansen.



-1

Fiskere som er avhengige av piggvar kan tjene mindre på kort sikt.



-1

Småskalafiskere kan rammes hardest av nye regler.



+1

Å beskytte piggvarbestandene nå betyr at folk kan fortsette å spise denne næringsrike fisken i framtiden.

2 Dere fremmer fiske og forbruk av alternative arter med sunnere bestander.



+1

Mindre press på piggvar hjelper den å ta seg opp igjen og fremmer mer balansert utnyttelse av havets ressurser.



+1

Dette åpner nye markeder for mindre kjent fisk og hjelper sjømatsektoren å tilpasse seg.



+1

Fiskere kan fortsette å jobbe ved å bytte til nye arter uten å tømme piggvarbestandene.



+1

Et mer variert sjømatkosthold kan bedre helse og ernæring.

3 Dere investerer i oppdrett av piggvar for å redusere presset på ville bestander.



-1

Hvis det ikke forvaltes godt, medfører anlegg risiko som forurensning fra fôr eller rømt oppdrettsfisk.



+1

Akvakultur skaper nye inntekter og arbeidsplasser i regionen.



-

Oppdrett skaper stabile arbeidsplasser, men gagnar kanskje ikke småskalafiskere.



-1

Det er en risiko for at nye anlegg drives dårlig på grunn av manglende erfaring. Mulige problemer er parasitter eller feilbruk av antibiotika.



1

1 Dere stenger fisket etter denne arten ved å innføre et **moratorium**.



+2

Torskebestandene får mer tid til å vokse.



-2

Dette er et stort inntektstap for hele sjømatnæringen, ikke bare fiskere.



-1

Småfiskere og fattigere familier rammes hardest.



-1

Folk får ikke lenger tak i denne rimelige, sunne fisken, som er en populær kilde til protein og sunt fett.

2 Dere senker fiskekvotene for torsk.



+1

Torsken får flere muligheter til å formere seg.



-1

Fiskere fanger mindre og tjener litt mindre foreløpig.



+1

Dette bidrar til å sikre tilgangen til torsk for framtidige generasjoner og for småfiskere som lever av den.



-

Ingen stor virkning.

3 Dere gir subsidier til fiskere for å ta i bruk redskap som reduserer **bifangst** av torsk.



+1

Færre torsk fanges ved et uhell.



-

Fiskere bruker penger på redskap, men tjener fortsatt på fisket.



+1

Dette hjelper fiskere å endre seg uten å miste jobben.



-

Ingen stor virkning.

2

1 Dere ber oppdrettere om å dyrke tare for å gjøre vannet mindre surt.



+2

Tare reduserer **CO2** i vannet, demper virkningene av forsuring på skalldyrlegg og gir leveområde for havdyr.



+1

Oppdretterne kan selge taren og tjene mer penger.



+1

Dette er billig og enkelt, så alle anlegg kan prøve det, også de små.



+1

Tare blir tilgjengelig på markedet. Den er en god kilde til jod, som er viktig for skjoldbruskkjertelens funksjon.

2 Dere samarbeider med forskere om å prøve sterkere østerssorter som takler surt vann bedre.



+1

Østersen holder seg sterk selv i surt vann.



-

Det koster penger å legge om, men det lønner seg senere.



-1

Større anlegg kan få bedre tilgang til disse østersene enn små produsenter.



-

Ingen stor virkning.

3 Dere oppfordrer oppdrettere til å sjekke vannet og tilsette naturlige stoffer som knuste skjell eller kalkstein for å justere pH-en.



+1

Hjelper østersyngel å overleve og vokse i klekkerier.



-1

Utstyret og vedlikeholdet for å gjøre dette er dyrt.



-1

Bare større anlegg har kanskje råd til verktøyene uten subsidier.



-

Ingen stor virkning.

1 Dere lar ting være som de er.



-2

CO2-utslipp fra transport bidrar til klimaendringer og påvirker indirekte havets økosystemer.



+1

Det er billigere å la ting være som de er.



-1

Lokale fiskere får ikke arbeid fra rekepilling.



-

Ingen stor virkning.

2 Dere hjelper til med å sette opp maskiner for å pille reker nær der de fanges.



+1

Mindre transport betyr færre CO2-utslipp, noe som bidrar til å bremse klimaendringene.



+2

Kostnaden ved å kjøpe maskinene oppveies raskt av at det skapes lokale arbeidsplasser, som bidrar til lokaløkonomien.



-2

Maskiner reduserer antallet arbeidsplasser som kunne blitt skapt for folk. Arbeidere i Marokko mister jobben.



-

Ingen stor virkning.

3 Dere investerer i sosiale samvirkeforetak der arbeidere piler for hånd nær fiskesonen.



+1

Det senker CO2-utslippene fra transport ved å pille lokalt.



-1

Arbeidernes lønn er høyere i Europa enn i Marokko, noe som koster mer for samme resultat.



+1

Hjelper lokalbefolkningen å få arbeid og lære ferdigheter lokalt, men arbeidere i Marokko mister jobben.



-1

Reker kan bli for dyre for enkelte familier.



1 Dere kutter olje- og gassproduksjonen drastisk.



+2

Mindre støy og forurensning hjelper havdyr å ta seg opp igjen.



-2

Mange mister arbeid og penger i olje- og gasssektoren.



+1

Dere viser et sterkt engasjement for å beskytte naturen og framtidige generasjoner.



+1

Et renere hav betyr bedre helse, særlig for folk nær kysten.

2 Dere leter etter de samme artene å fange i andre havområder.



-1

Andre havområder skades av overfiske.



+1

Fisket fortsetter og gir penger på nye steder.



-1

Dette skader både lokale og fjerntliggende fiskersamfunn.



-2

Forurensning fra olje- og gasssektoren gir alvorlige folkehelseproblemer over tid i kystsamfunn.

3 Dere inngår en avtale med nærliggende land om å begrense forurensning og støy fra olje og gass.



+1

Livet i havet opplever mindre stress og kan ta seg litt opp igjen.



-

Ingen stor virkning. Operatørene forblir aktive, noe som oppveier kostnaden ved tilpasning.



+1

Rettferdige regler bidrar til å beskytte natur og arbeidsplasser.



-

Ingen stor virkning.

1 Dere forbyr kamskjellfiske i fellesskap i viktige gyteperioder.



+2

Kamskjell får tid til å vokse og formere seg.



-1

Fiskere taper penger under forbudet i begge land.



+1

Reglene er de samme for alle, noe som er mer rettferdig og unngår misnøye mellom fiskersamfunn.



-

Ingen stor virkning.

2 Dere lar hvert land fiske etter egne regler, men oppretter en de-eskaleringsprotokoll i tilfelle konflikter.



-1

Kamskjell er fortsatt under for stort press.



+1

Fiskere fortsetter å jobbe og tjene penger.



-2

Ulike regler skaper sinne og strid til tross for de-eskaleringsprotokollen.



-

Ingen stor virkning.

3 Dere lager en felles kamskjellplan med begrensninger og områder som stenges på omgang.



+1

Kamskjell kommer sakte tilbake takket være begrensningene.



+1

Noen endringer trengs, men arbeidsplasser og kamskjell holdes trygge på lang sikt.



+2

Fiskersamfunn samarbeider og kranter mindre.



-

Ingen stor virkning.





Funded by
the European Union



PART OF THE

EU MISSIONS

RESTORE OUR OCEAN & WATERS